TEISINGUMO TEISMO (ketvirtoji kolegija) SPRENDIMAS

2025 m. gruodžio 18 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – SESV 45 straipsnis – Laisvas darbuotojų judėjimas – Vienodas požiūris – Reglamentas (ES) Nr. 492/2011 – 7 straipsnio 2 dalis – Socialinės lengvatos – Šeimos išmokos – Šios išmokos skyrimo darbuotojui nerezidentui už jo sutuoktinio arba registruoto partnerio vaiką sąlygos – Reikalavimas, kad tas darbuotojas „teiktų išlaikymą“ šiam vaikui – Vertinimo kriterijai – Prezumpcija, pagrįsta bendros gyvenamosios vietos buvimu – Direktyva 2004/38/EB – 2 straipsnio 2 punkto c papunktis – Sąvoka „šeimos narys““

Sujungtose bylose C-296/24 (*Jouxy*)[i]–C-307/24 (*Momeut*)[i],

dėl *Cour de cassation* (Kasacinis Teismas, Liuksemburgas) 2024 m. balandžio 25 d. nutartimis, kurias Teisingumo Teismas gavo 2024 m. balandžio 26 d., pagal SESV 267 straipsnį pateiktų dvylikos prašymų priimti prejudicinį sprendimą bylose

SM,

PX (C-296/24),

CY (C-297/24),

LK,

MF (C-298/24),

OP,

TD (C-299/24),

MY,

IX (C-300/24),

AH,

CJ (C-301/24),

AE (C-302/24),

* Proceso kalba: prancūzų.

[i] Šios bylos pavadinimas yra išgalvotas. Jis neatitinka jokios bylos šalies tikrojo vardo, pavardės ar pavadinimo.

BF,

CG (C-303/24),

LH (C-304/24),

TB,

MV (C-305/24),

KN,

PE (C-306/24),

NB (C-307/24)

prieš

Caisse pour l'avenir des enfants

TEISINGUMO TEISMAS (ketvirtoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas I. Jarukaitis, ketvirtosios kolegijos teisėjo pareigas einantis Teisingumo Teismo pirmininkas K. Lenaerts, teisėjai M. Condinanzi, N. Jääskinen (pranešėjas) ir R. Frendo,

generalinis advokatas R. Norkus,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– SM, PX ir NB, atstovaujamų *avocat* V. Bolard,

– CY, LK, MF, OP, TD, MY, IX, AH, CJ, AE, BF, CG, LH, TB, MV, KN ir PE, atstovaujamų *avocat* P. Peuvrel,

– *Caisse pour l'avenir des enfants*, atstovaujamos *avocate* R. Jazbinsek,

– Čekijos vyriausybės, atstovaujamos J. Benešová, M. Smolek ir J. Vláčil,

– Europos Komisijos, atstovaujamos S. Delaude ir B.-R. Killmann,

susipažinęs su 2025 m. birželio 12 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymai priimti prejudicinį sprendimą pateikti dėl sąvokos „išlaikymo teikimas vaikui“, nustatytos Teisingumo Teismo jurisprudencijoje aiškinant SESV 45 straipsnį, 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/38/EB dėl Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių teisės laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje, iš dalies keičiančios Reglamentą (EEB) Nr. 1612/68 ir panaikinančios direktyvas 64/221/EEB, 68/360/EEB, 72/194/EEB, 73/148/EEB, 75/34/EEB, 75/35/EEB, 90/364/EEB, 90/365/EEB ir 93/96/EEB (OL L 158, 2004, p. 77; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 5 t., p. 46; klaidų ištaisymas OL L 274, 2009, p. 47), 2 straipsnio 2 punktą, 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 883/2004 dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo (OL L 166, 2004, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 5 t., p. 72; klaidų ištaisymas OL L 188, 2013, p. 10) 1 straipsnio i punktą ir 67 straipsnį ir 2011 m. balandžio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 492/2011 dėl laisvo darbuotojų judėjimo Sąjungoje (OL L 141, 2011, p. 1) 7 straipsnio 2 dalį, aiškinimo.

2 Šie prašymai pateikti nagrinėjant dvylika ginčų tarp pasienio darbuotojų ir kai kurių iš jų sutuoktinių ar registruotų partnerių ir *Caisse pour l’avenir des enfants* (Vaikų ateities kasa, Liuksemburgas; toliau – CAE) dėl pastarosios atsisakymo skirti šiems darbuotojams šeimos išmokas už jų sutuoktinių ar registruotų partnerių vaikus.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Direktyva 2004/38/EB

3 Direktyvos 2004/38 2 straipsnis yra suformuluotas taip:

„Šioje direktyvoje:

<…>

2. „šeimos narys“ – tai:
   a) sutuoktinis;
   b) partneris, su kuriuo Sąjungos pilietis sudarė registruotą partnerystę, remiantis valstybės narės teisės aktais, jei priimančioji valstybė narė traktuoja registruotą partnerystę kaip lygiavertę santuokai ir laikantis atitinkamuose priimančiosios valstybės narės teisės aktuose nustatytų reikalavimų;
   c) piliečio ir sutuoktinio ar partnerio pagal b punkto apibrėžimą tiesioginiai palikuonys, kuriems nesukakę 21 metų amžiaus, arba išlaikytiniai;

<…>“

Reglamentas Nr.º883/2004

4 Reglamento Nr. 883/2004 1 straipsnyje nurodyta:

„Šiame reglamente:

<…>

i) „šeimos narys“ – tai
   1) i) bet kuris asmuo, kuris šeimos nariu arba namų ūkio nariu nustatomas ar pripažįstamas teisės aktais, pagal kuriuos mokamos išmokos; <…>
   2) jeigu valstybės narės teisės aktuose, taikomuose remiantis 1 papunkčiu, nenustatomas skirtumas tarp šeimos narių ir kitų asmenų, kuriems taikomi tie teisės aktai, sutuoktinis, nepilnamečiai vaikai ir pilnametystės amžių sukakę išlaikytiniai vaikai laikomi šeimos nariais;

<…>“

5 Šio reglamento 3 straipsnio „Taikymo sritys“ 1 dalyje nustatyta:

„Šis reglamentas taikomas visiems teisės aktams, kurie apima šias socialinės apsaugos sritis:

<…>

j) išmokas šeimai.“

6 Minėto reglamento 67 straipsnyje „Šeimos nariai, gyvenantys kitoje valstybėje narėje“ numatyta:

„Asmuo turi teisę gauti išmokas šeimai pagal kompetentingos valstybės narės teisės aktus, taip pat ir už savo šeimos narius, gyvenančius kitoje valstybėje narėje, tartum jie gyventų pirmojoje valstybėje narėje. <…>“

Reglamentas Nr.º492/2011

7 Reglamento Nr. 492/2011 7 straipsnyje „Įdarbinimas ir vienodo požiūrio užtikrinimas“ nustatyta:

„1. Darbuotojui, jei jis yra valstybės narės pilietis, negali būti sudarytos skirtingos įdarbinimo ir darbo sąlygos, nei tos valstybės narės, kurioje jis dirba, piliečiams dėl jo pilietybės, ypač nustatant darbo užmokestį ir atleidžiant iš darbo, o jam tampant bedarbiu – jį grąžinant arba vėl priimant į darbą.

2. Jis naudojasi tomis pačiomis socialinėmis ir mokesčių lengvatomis, kaip ir vietiniai darbuotojai.

<…>“

Liuksemburgo teisė

8 Reikšmingos Liuksemburgo teisės nuostatos, taikytinos tuo metu, kai klostėsi pagrindinės bylos faktinės aplinkybės, yra 2016 m. liepos 23 d. įstatymu priimti *Code de la sécurité sociale* (Socialinės apsaugos kodeksas) 269 ir 270 straipsniai; šis įstatymas įsigaliojo 2016 m. rugpjūčio 1 d., juo iš dalies pakeistas Socialinės apsaugos kodeksas, 1967 m. gruodžio 4 d. Pajamų mokesčio įstatymas su pakeitimais ir panaikintas 2007 m. gruodžio 21 d. įstatymas dėl išmokos vaikui (*Mémorial* A, 2016, p. 2348; toliau – kodeksas) su pakeitimais.

9 Kodekso 269 straipsnio „Skyrimo sąlygos“ 1 dalyje nustatyta:

„Nustatoma vaikų ateities išmoka, toliau vadinama „šeimos išmoka“.

Teisę gauti šeimos išmoką turi šie asmenys:

a) kiekvienas Liuksemburge faktiškai nuolat gyvenantis ir teisėtą nuolatinę gyvenamąją vietą jame turintis vaikas;

b) kiekvieno asmens, kuriam taikomi Liuksemburgo teisės aktai ir Sąjungos reglamentai arba kiti Liuksemburgo sudaryti socialinės apsaugos srities dvišaliai arba daugiašaliai susitarimai, kuriuose numatytas šeimos išmokų mokėjimas remiantis darbo vietos šalies teisės aktais, šeimos nariai, apibrėžti 270 straipsnyje. Šeimos nariai turi gyventi šalyje, kuriai taikomi nurodyti reglamentai ar kiti atitinkami teisės aktai.“

10 Šio kodekso 270 straipsnyje nurodyta:

„Taikant 269 straipsnio 1 dalies b punktą, asmens šeimos nariais laikomi ir teisę į šeimos išmoką įgyja šio asmens santuokoje gimę vaikai, ne santuokoje gimę vaikai ir įvaikiai.“

Pagrindinės bylos ir prejudiciniai klausimai

11 Remiantis kodekso 269 ir 270 straipsniais pagrįstais CAE sprendimais kasatoriams pagrindinėse bylose, kurie yra pasienio darbuotojai, gyvenantys Belgijoje, Vokietijoje ar Prancūzijoje ir dirbantys pagal darbo sutartį Liuksemburge, buvo atsisakyta skirti šeimos išmokas už jų sutuoktinių ar registruotų partnerių vaikus (bylos C-299/24 ir C-301/24) arba nuo 2016 m. rugpjūčio 1 d. atsisakyta skirti anksčiau už tokius vaikus gautas išmokas (bylos C-296–C-298/24, C-300/24 ir C-302/24–C-307/24).

12 CAE nuomone, kadangi tie vaikai neturėjo giminystės ryšio su atitinkamais pasienio darbuotojais, jie neturėjo „šeimos nario“ statuso, kaip tai suprantama pagal kodekso 270 straipsnį.

13 *Conseil arbitral de la sécurité sociale* (Socialinės apsaugos arbitražo taryba, Liuksemburgas) patenkino šių darbuotojų skundus dėl šeimos išmokos skyrimo arba jos atnaujinimo.

14 Vis dėlto *Conseil supérieur de la sécurité sociale* (Aukštesnioji socialinės apsaugos taryba, Liuksemburgas) patvirtino šio sprendimo 11 punkte nurodytus CAE sprendimus, padarydama pakeitimus.

15 Kasatoriai pagrindinėse bylose pateikė kasacinius skundus *Cour de cassation* (Kasacinis Teismas, Liuksemburgas), prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui.

16 Šis teismas pažymi, kad Teisingumo Teismas 2020 m. balandžio 2 d. Sprendime *Caisse pour l'avenir des enfants (Pasienio darbuotojo sutuoktinio vaikas)* (C-802/18, EU:C:2020:269), remdamasis Reglamento Nr. 883/2004 1 straipsnio i punkto ir 67 straipsnio, siejamų su Reglamento Nr. 492/2011 7 straipsnio 2 dalimi ir Direktyvos 2004/38 2 straipsnio 2 punktu, išaiškinimu, susiejo pasienio darbuotojo teisę gauti šeimos išmoką už savo sutuoktinio ar registruoto partnerio vaiką, su kuriuo jis neturi giminystės ryšio, su įrodymu, kad jis išlaiko šį vaiką.

17 Kadangi pagrindinėse bylose *Conseil supérieur de la sécurité sociale* (Aukštesnioji socialinės apsaugos taryba) nusprendė, kad pasienio darbuotojo prisidėjimas prie sutuoktinio ar registruoto partnerio vaiko išlaikymo nebuvo įrodytas, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, taip pat remdamasis 2016 m. gruodžio 15 d. Sprendimu *Depesme ir kt.* (C-401/15–C-403/15, EU:C:2016:955), kelia klausimą dėl objektyvių aplinkybių, galinčių įrodyti šį išlaikymą.

18 Taigi šis teismas, be kita ko, siekia išsiaiškinti, ar pakanka įrodyti, kad pasienio darbuotojas ir atitinkamas vaikas turi bendrą gyvenamąją vietą, kad būtų nustatyta, jog šis darbuotojas išlaiko šį vaiką, ar vis dėlto taip pat reikėtų atsižvelgti į kitas objektyvias aplinkybes, kaip antai šios gyvenamosios vietos finansavimo būdą. Šiomis aplinkybėmis taip pat kyla klausimas dėl svarbos, kuri turi būti teikiama vaiko amžiui, nes iš šio sprendimo matyti, kad bet kuriuo atveju preziumuojama, jog vaikai yra išlaikomi iki 21 metų. Be to, jam kyla klausimas, kokią reikšmę reikėtų teikti vaiko tėvų prisidėjimui prie vaiko poreikių, atsižvelgiant į tėvų išlaikymo pareigą arba bendravimo ir gyvenimo teises.

19 Šiomis aplinkybėmis *Cour de cassation* (Kasacinis Teismas) nutarė sustabdyti bylų nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui tokius prejudicinius klausimus, vienodai suformuluotus bylose C-296/24–C-307/24:

„1. a) Ar vaiko „išlaikymo“ sąlyga, kuria grindžiamas „šeimos nario“ statusas, kaip jis suprantamas pagal Sąjungos teisės nuostatas, nustatyta Teisingumo Teismo jurisprudencijoje dėl laisvo darbuotojų judėjimo ir pasienio darbuotojo socialinės lengvatos, susijusios su jo darbu pagal darbo sutartį valstybėje narėje, gavimo už sutuoktinio ar registruoto partnerio vaiką, su kuriuo jis neturi giminystės ryšio, aiškinama atskirai arba kartu su plataus nuostatų, kuriomis siekiama užtikrinti laisvą darbuotojų judėjimą, aiškinimo principu, turi būti laikoma įvykdyta, taigi suteikianti teisę gauti socialinę lengvatą:

– vien dėl pasienio darbuotojo ir vieno iš vaiko tėvų santuokos ar registruotos partnerystės,

– vien dėl to, kad pasienio darbuotojas ir vaikas gyvena tame pačiame būste arba turi bendrą gyvenamąją vietą,

– vien dėl to, kad pasienio darbuotojo suteikiamas išlaikymas apima bet kokias vaikui naudingas išlaidas, net jeigu:

– išlaikymas apima ne tik pagrindinius ar maisto poreikius,

– išlaikymas suteikiamas trečiajam asmeniui ir yra tik netiesiogiai naudingas vaikui,

– išlaikymas suteikiamas ne išimtiniam ar konkrečiam vaiko interesui patenkinti, bet yra naudingas visam namų ūkiui,

– išlaikymas suteikiamas tik retkarčiais,

– išlaikymas yra mažesnis už vaiko tėvų teikiamą išlaikymą,

– išlaikymas apima tik nereikšmingą vaiko poreikių dalį,

– vien dėl to, kad išlaidos dengiamos iš bendros pasienio darbuotojo ir jo sutuoktinio ar registruoto partnerio – vieno iš vaiko tėvų – sąskaitos, neatsižvelgiant į joje esančių lėšų kilmę,

– vien dėl to, kad vaikas yra jaunesnis nei 21 metų amžiaus?

b) Jei atsakymas į pirmąjį klausimą būtų neigiamas, ar „išlaikymo“ sąlyga turi būti laikoma įvykdyta, taigi ir turi būti laikoma kaip suteikianti teisę gauti socialinę lengvatą, kai nustatomos dvi ar daugiau iš šių aplinkybių?

2. Ar vaiko „išlaikymo“ sąlyga, iš kurios kildinamas „šeimos nario“ statusas, kaip jis suprantamas pagal Sąjungos teisės nuostatas, nustatyta Teisingumo Teismo jurisprudencijoje dėl laisvo darbuotojų judėjimo ir pasienio darbuotojo socialinės lengvatos, susijusios su jo darbu už atlygį valstybėje narėje, gavimo už jo sutuoktinio ar registruoto partnerio vaiką, su kuriuo jis neturi giminystės ryšio, aiškinama atskirai arba kartu su nuostatų, kuriomis siekiama užtikrinti laisvą darbuotojų judėjimą, plataus aiškinimo principu, turi būti laikoma neįvykdyta, taigi paneigianti teisę gauti socialinę lengvatą:

– vien dėl to, kad vaiko tėvai turi išlaikymo prievolę, neatsižvelgiant į:

– tai, ar šis išlaikymo reikalavimas nustatomas teismo sprendimu, ar sutartimi,

– nustatytą šio išlaikymo reikalavimo sumą,

– tai, ar skolininkas faktiškai dengia šią išlaikymo skolą,

– tai, ar pasienio darbuotojo prisidėjimas prie išlaikymo užpildo vieno iš vaiko tėvų įsipareigojimų nevykdymo spragą,

– vien dėl to, kad vaikas periodiškai gyvena pas kitą iš tėvų, nes naudojamasi lankymo ir apgyvendinimo teise, kaitoma gyvenamąja vieta ar kita priemone?“

20 2024 m. birželio 26 d. Teisingumo Teismo pirmininko sprendimu bylos C-296/24–C-307/24 buvo sujungtos, kad būtų bendrai vykdoma rašytinė ir žodinė proceso dalys ir priimtas sprendimas.

Dėl prejudicinių klausimų

Pirminės pastabos

21 Aiškiai nepateikdama nepriimtinumu grindžiamo prieštaravimo CAE rašytinėse pastabose pažymėjo, kad Teisingumo Teismas turi „atmesti“ prejudicinius klausimus, nes jie susiję su faktinių aplinkybių vertinimu, o tai priklauso tik kompetentingų nacionalinių institucijų ir prireikus nacionalinių teismų kompetencijai.

22 Šiuo atžvilgiu vykstant SESV 267 straipsnyje numatytam procesui, pagrįstam aiškiu nacionalinių teismų ir Teisingumo Teismo funkcijų atskyrimu, tik nacionalinis teismas yra kompetentingas aiškinti ir taikyti nacionalinės teisės nuostatas, o Teisingumo Teismas turi kompetenciją priimti sprendimą dėl Sąjungos teisės nuostatos išaiškinimo ar galiojimo tik atsižvelgdamas į nacionalinio teismo nurodytas faktines aplinkybes (1978 m. kovo 16 d. Sprendimo *Oehlschläger*, 104/77, EU:C:1978:69, 4 punktas ir 2024 m. lapkričio 7 d. Sprendimo *ERB New Europe Funding II*, C-178/23, EU:C:2024:943, 21 punktas ir nurodyta jurisprudencija).

23 Dėl CAE argumentų pakanka pažymėti, kad savo klausimais prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės prašo Teisingumo Teismo išaiškinti SESV 45 straipsnį, Reglamento Nr. 883/2004 1 straipsnio i punktą ir 67 straipsnį, siejamus su Reglamento Nr. 492/2011 7 straipsnio 2 dalimi ir Direktyvos 2004/38 2 straipsnio 2 punktu, kaip jie išaiškinti Teisingumo Teismo jurisprudencijoje, suformuotoje 2020 m. balandžio 2 d. Sprendime *Caisse pour l’avenir des enfants (Pasienio darbuotojo sutuoktinio vaikas)* (C-802/18, EU:C:2020:269, 64 ir 70 punktai), ir visų pirma pateikti paaiškinimų dėl to, kaip reikia aiškinti šioje jurisprudencijoje įtvirtintą sąlygą, pagal kurią darbuotojas nerezidentas darbo vietos valstybėje narėje gali gauti šeimos išmoką už sutuoktinio ar registruoto partnerio vaiką, tik jei šis darbuotojas „teikia išlaikymą“ tam vaikui.

24 Nors galiausiai administracinės institucijos ir prireikus nacionaliniai teismai turi įvertinti, ar konkrečiu atveju skiriant šeimos išmoką šio reikalavimo laikomasi, pagal šio sprendimo 22 punkte nurodytą jurisprudenciją Teisingumo Teismas turi išaiškinti Sąjungos teisės nuostatas, dėl kurių pateikti prejudiciniai klausimai.

25 Vadinasi, prašymai priimti prejudicinį sprendimą yra priimtini.

Dėl dviejų klausimų

26 Dviem klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar SESV 45 straipsnis, Reglamento Nr. 883/2004 1 straipsnio i punktas ir 67 straipsnis, siejami su Reglamento Nr. 492/2011 7 straipsnio 2 dalimi ir Direktyvos 2004/38 2 straipsnio 2 punktu, turi būti aiškinami taip, kad darbuotojui nerezidentui darbo vietos valstybėje narėje šeimos išmokos už sutuoktinio ar registruoto partnerio vaiką skyrimo sąlyga, t. y. kad šis darbuotojas privalo „teikti išlaikymą“ šiam vaikui, yra įvykdyta vien dėl to, kad jie turi tą pačią gyvenamąją vietą, arba ar siekiant nustatyti tokio išlaikymo buvimą reikia atsižvelgti į kitas objektyvias aplinkybes.

27 Šiuo klausimu pirmiausia reikia pažymėti, kad pagal suformuotą jurisprudenciją darbuotojas nerezidentas gali gauti valstybės išmoką kaip socialinę lengvatą, pavyzdžiui, finansinę paramą aukštajam mokslui, ne tik savo vaikui, bet ir sutuoktinio ar registruoto partnerio vaikui, su kuriuo

neturi giminystės ryšių, jeigu jis teikia išlaikymą tam vaikui (šiuo klausimu žr. 2016 m. gruodžio 15 d. Sprendimo *Depesme ir kt.*, C-401/15–C-403/15, EU:C:2016:955, 57–60 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).

28 Be to, konkrečiai dėl šeimos išmokos, kaip antai nagrinėjamos pagrindinėje byloje, 2020 m. balandžio 2 d. Sprendime *Caisse pour l'avenir des enfants (Pasienio darbuotojo sutuoktinio vaikas)* (C-802/18, EU:C:2020:269) Teisingumo Teismas nusprendė, pirma, kad tokia šeimos išmoka yra socialinės apsaugos išmoka, priskirtina prie Reglamento Nr. 883/2004 3 straipsnio 1 dalies j punkte nurodytų šeimos išmokų. Kadangi ji susijusi su pasienio darbuotojo samdomu darbu valstybėje narėje, ji taip pat yra socialinė lengvata, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 492/2011 7 straipsnio 2 dalį, kurioje numatyta, kad darbuotojai nerezidentai, laikantis nediskriminavimo principo, draudžiančio bet kokią diskriminaciją dėl pilietybės, naudojasi tomis pačiomis socialinėmis ir mokesčių lengvatomis kaip ir vietos darbuotojai (šiuo klausimu žr. 2020 m. balandžio 2 d. Sprendimo *Caisse pour l'avenir des enfants (Pasienio darbuotojo sutuoktinio vaikas)*, C-802/18, EU:C:2020:269, 24, 31 ir 40 punktus).

29 Antra, Teisingumo Teismas, be kita ko, taikė šio sprendimo 27 punkte nurodytą suformuotą jurisprudenciją laisvo darbuotojų judėjimo srityje, susijusią su finansinės paramos aukštojo mokslo studijoms teikimu tokių darbuotojų šeimos nariams, ir padarė išvadą, kad Reglamento Nr. 492/2011 7 straipsnio 2 dalis, kuri yra konkreti SESV 45 straipsnio 2 dalyje įtvirtintos vienodo požiūrio taisyklės išraiška specifinėje socialinių lengvatų suteikimo srityje, prieštarauja valstybės narės teisės nuostatoms, pagal kurias darbuotojai nerezidentai gali gauti pagrindinėje byloje nagrinėjamą šeimos išmoką tik už savo vaikus, neįtraukiant sutuoktinio vaikų, su kuriais jie neturi giminystės ryšio, tačiau kuriuos išlaiko, nors visi šioje valstybėje narėje gyvenantys vaikai turi teisę gauti šią išmoką (2020 m. balandžio 2 d. Sprendimo *Caisse pour l'avenir des enfants (Pasienio darbuotojo sutuoktinio vaikas)*, C-802/18, EU:C:2020:269, 64 ir 70 punktai ir juose nurodyta jurisprudencija).

30 Nagrinėjamu atveju iš Teisingumo Teismo turimos bylos medžiagos matyti, kad po šio sprendimo *Conseil supérieur de la sécurité sociale* (Aukštesnioji socialinės apsaugos taryba) jį peržiūrėjo ir nusprendė, kad CAE, iš naujo išnagrinėjusi pagrindines bylas, pagrįstai atsisakė skirti pagrindinėje byloje nagrinėjamą šeimos išmoką darbuotojams nerezidentams už jų sutuoktinio ar registruoto partnerio vaikus, motyvuodama tuo, kad minėti darbuotojai neužtikrina viso šių vaikų išlaikymo.

31 Šiuo klausimu reikia pažymėti, pirma, kad pagal jurisprudenciją nuostatos, kuriose įtvirtintas laisvas darbuotojų judėjimas – vienas iš esminių dalykų Sąjungoje – turi būti aiškinamos plačiai (žr. 2016 m. gruodžio 15 d. Sprendimo *Depesme ir kt.*, C-401/15–C-403/15, EU:C:2016:955, 58–60 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).

32 Antra, reikia atsižvelgti į Direktyvos 2004/38 2 straipsnio 2 punkte pateiktą „šeimos nario“ sąvokos apibrėžtį. Iš tiesų sąvoka pasienio darbuotojo „šeimos narys“, kuriam netiesiogiai gali būti taikomas Reglamento Nr. 492/2011 7 straipsnio 2 dalyje įtvirtintas vienodo požiūrio principas, atitinka sąvoką „šeimos narys“, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 2004/38 2 straipsnio 2 punktą, apimančią sutuoktinį arba partnerį, su kuriuo Sąjungos pilietis sudarė registruotą partnerystę, taip pat piliečio ir sutuoktinio ar partnerio tiesioginius palikuonis, kuriems nesukakę 21 metų arba kuriuos jis išlaiko (šiuo klausimu žr. 2020 m. balandžio 2 d. Sprendimo *Caisse pour l'avenir des enfants (Pasienio darbuotojo sutuoktinio vaikas)*, C-802/18, EU:C:2020:269, 51 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

33 Šiuo klausimu Teisingumo Teismas jau yra pažymėjęs, kad bet kuriuo atveju preziumuojama, jog vaikai yra išlaikomi iki 21 metų, kaip matyti, be kita ko, iš Direktyvos 2004/38 2 straipsnio 2 punkto c papunkčio (2016 m. gruodžio 15 d. Sprendimo *Depesme ir kt.*, C-401/15–C-403/15, EU:C:2016:955, 62 punktas), ir kad pasienio darbuotojo sutuoktinio ar registruoto partnerio vaiko kaip išlaikomo šeimos nario statusas gali objektyviai išplaukti iš to, kad šis darbuotojas ir atitinkamas vaikas turi bendrą gyvenamąją vietą (šiuo klausimu žr. 2016 m. gruodžio 15 d. Sprendimo *Depesme ir kt.*, C-401/15–C-403/15, EU:C:2016:955, 59 ir 60 punktus).

34 Dėl pastarojo aspekto iš minėtos jurisprudencijos galima daryti išvadą, kad tuo atveju, kai darbuotojas nerezidentas ir jo sutuoktinio ar registruoto partnerio vaikas turi bendrą gyvenamąją vietą, vien šios objektyvios aplinkybės iš esmės pakanka įrodyti, kad darbuotojas išlaiko šį vaiką, nes bendra gyvenamoji vieta reiškia stabilų ryšį tarp tų asmenų.

35 Bet koks kitas aiškinimas ne tik prieštarautų laisvo darbuotojų judėjimo nuostatų plataus aiškinimo principui, kaip nurodyta šio sprendimo 31 punkte, bet ir neatitiktų šio sprendimo 32 punkte primintos jurisprudencijos, pagal kurią reikalaujama atsižvelgti į Direktyvos 2004/38 2 straipsnio 2 punkte pateiktą sąvokos „šeimos narys“ apibrėžtį vertinant, kuriems asmenims gali būti netiesiogiai taikomas vienodas požiūris pagal Reglamento Nr. 492/2011 7 straipsnio 2 dalį.

36 Taigi siekiant nustatyti, ar konkrečiu atveju įvykdytas reikalavimas, pagal kurį darbuotojas nerezidentas turi išlaikyti sutuoktinio ar registruoto partnerio vaiką, reikia konstatuoti, kad, neatsižvelgiant į vaiko amžių, pakanka įrodyti, jog darbuotojas ir vaikas gyvena kartu, jeigu tas vaikas atitinka kitus darbo vietos valstybės narės teisės aktuose, šiuo atveju – Liuksemburgo teisės aktuose, reglamentuojančiuose nagrinėjamos šeimos išmokos skyrimą, numatytus kriterijus.

37 Iš tiesų, remiantis bendros gyvenamosios vietos buvimu, galima preziumuoti, kad pagal darbo sutartį dirbantis darbuotojas nerezidentas prisideda prie bent dalies namų ūkio išlaidų, t. y. be kita ko, išlaidų, susijusių su gyvenamuoju būstu ir namų ūkio išlaidomis, taigi ir jo narių, įskaitant sutuoktinio ar registruoto partnerio vaiko, poreikių tenkinimo. Todėl aplinkybės, kad darbuotojas nerezidentas gyvena kartu su šiuo vaiku, pakanka įrodyti, kad reikalavimas išlaikyti šį vaiką įvykdytas.

38 Be to, svarbu pabrėžti, kad ši bendra gyvenamoji vieta nebūtinai turi būti nuolatinė. Atsižvelgiant į „suvestinių“ šeimų reiškinio svarbą, kaip išvados 58 ir 59 punktuose pažymėjo generalinis advokatas, atitinkamas vaikas dalį laiko taip pat gali gyventi su kitu iš tėvų – biologiniu arba įtėviu, kuris nėra darbuotojo nerezidento sutuoktinis ar registruotas partneris. Be to, šio darbuotojo ir vaiko ryšio negalima laikyti nutrūkusiu vien dėl to, kad vaikas dėl studijų dalį laiko gyvena ne šioje gyvenamojoje vietoje.

39 Atsižvelgiant į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimus, pirma, reikia pridurti: kadangi bendros gyvenamosios vietos buvimas yra pakankama sąlyga, kad būtų tenkinamas reikalavimas išlaikyti vaiką, administracinės institucijos arba prireikus nacionaliniai teismai negali reikalauti, kad darbuotojas nerezidentas, be tokios gyvenamosios vietos buvimo įrodymo, pateiktų dar konkretesnių įrodymų, kad prisideda prie kasdienių išlaidų ar specialių atitinkamo vaiko poreikių tenkinimo.

40 Vis dėlto, kai darbuotojas nerezidentas ir atitinkamas vaikas neturi jokios bendros gyvenamosios vietos, be kita ko, dėl vaiko studijų, turi būti galima atsižvelgti į kitas objektyvias aplinkybes, rodančias tam tikrą stabilumą, pavyzdžiui, kad dengiamos būtent šio vaiko būsto, kelionės ir (arba) kasdienio gyvenimo išlaidos, kad šis darbuotojas galėtų įrodyti, jog tebeišlaiko vaiką.

41 Antra, vaiko išlaikymo išmokų, kurias moka kitas nerezidento darbuotojo sutuoktinio arba registruoto partnerio vaiko biologinis tėvas arba įtėvis, buvimas 2020 m. balandžio 2 d. Sprendimo *Caisse pour l'avenir des enfants (Pasienio darbuotojo sutuoktinio vaikas)* (C-802/18, EU:C:2020:269) 52 punkte numatytu atveju arba šio vieno iš tėvų bendravimo ir apgyvendinimo teisės buvimas negali būti laikomi aplinkybėmis, leidžiančiomis atmesti galimybę, kad minėtas darbuotojas išlaiko vaiką, su kuriuo gyvena kartu.

42 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kaip išvados 49 punkte nurodė generalinis advokatas, kad tame sprendime Teisingumo Teismas paminėjo tokios išlaikymo išmokos nemokėjimą vien tam, kad padėtų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui įvertinti, ar pasienio darbuotojas išlaiko vaiką. Todėl tai, kad kitas darbuotojo nerezidento sutuoktinio ar registruoto partnerio vaiko tėvas moka išlaikymo išmoką, negali būti laikoma kriterijumi, leidžiančiu atmesti galimybę, kad šis darbuotojas išlaiko sutuoktinio ar registruoto partnerio vaiką, su kuriuo gyvena kartu. Taip yra juo labiau dėl to, kad tokios išlaikymo išmokos buvimas nėra sąlyga, dėl kurios darbuotojo sutuoktinio ar registruoto partnerio vaikas, su kuriuo šis darbuotojas gyvena, negali gauti šeimos išmokos.

43 Be to, atsižvelgimas į šio sprendimo 41 punkte nurodytas aplinkybes tam, kad būtų atmesta galimybė, jog darbuotojas nerezidentas išlaiko savo sutuoktinio ar registruoto partnerio vaiką, reikštų, kad reikalavimas, susijęs su vaiko išlaikymu, būtų aiškinamas pažeidžiant šio sprendimo 35 punkte primintą laisvo darbuotojų judėjimo nuostatų plataus aiškinimo principą.

44 Trečia, reikia pažymėti, kaip išvados 61 punkte nurodė generalinis advokatas, kad iš prezumpcijos, jog darbuotojas nerezidentas išlaiko savo sutuoktinio ar registruoto partnerio vaiką, grindžiamos bendra gyvenamąja vieta, matyti, jog administracinės institucijos arba prireikus nacionaliniai teismai gali atsisakyti skirti šiam darbuotojui šeimos išmoką, kaip antai nagrinėjamą pagrindinėje byloje, tik išimtinėmis aplinkybėmis. Toks atsisakymas gali būti pateisinamas tik tuo atveju, jei iš bylos medžiagos matyti, kad minėtas darbuotojas pateikė melagingą informaciją arba iš tikrųjų niekaip neprisideda prie su vaiko išlaikymu susijusių išlaidų, nes jas visas padengia trečiasis asmuo.

45 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pateiktus klausimus reikia atsakyti: SESV 45 straipsnis, Reglamento Nr. 883/2004 1 straipsnio i punktas ir 67 straipsnis, siejami su Reglamento Nr. 492/2011 7 straipsnio 2 dalimi ir Direktyvos 2004/38 2 straipsnio 2 punktu, turi būti aiškinami taip, kad šeimos išmokos skyrimo darbuotojui nerezidentui darbo vietos valstybėje narėje už sutuoktinio ar registruoto partnerio vaiką sąlyga, t. y. kad šis darbuotojas privalo „teikti išlaikymą“ šiam vaikui, yra įvykdyta, jeigu minėtas darbuotojas ir jo sutuoktinio ar registruoto partnerio biologinis ar įvaikintas vaikas yra šeima ir jie gyvena kartu.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

46 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (ketvirtoji kolegija) nusprendžia:

SESV 45 straipsnis, 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 883/2004 dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo 1 straipsnio i punktas ir 67 straipsnis, siejami su 2011 m. balandžio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 492/2011 dėl laisvo darbuotojų judėjimo Sąjungoje 7 straipsnio 2 dalimi ir 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/38/EB dėl Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių teisės laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje, iš dalies keičiančios Reglamentą (EEB) Nr. 1612/68 ir panaikinančios direktyvas 64/221/EEB, 68/360/EEB, 72/194/EEB, 73/148/EEB, 75/34/EEB, 75/35/EEB, 90/364/EEB, 90/365/EEB ir 93/96/EEB, 2 straipsnio 2 punktu,

turi būti aiškinami taip:

šeimos išmokos skyrimo darbuotojui nerezidentui darbo vietos valstybėje narėje už sutuoktinio ar registruoto partnerio vaiką sąlyga, t. y. kad šis darbuotojas privalo „teikti išlaikymą“ šiam vaikui, yra įvykdyta, jeigu minėtas darbuotojas ir jo sutuoktinio ar registruoto partnerio biologinis ar įvaikintas vaikas yra šeima ir jie gyvena kartu.

Parašai.